

gro-up

kinderopvang

Pedagogisch deelbeleid

Groeistap 2

Peuter en kleuter

(2 tot 6 jaar)

Groei-pad

Groeistap 2
(peuter-kleuter):
2 tot 6 jaar

Doel 1: Het in een veilige en gezonde omgeving bieden van emotionele veiligheid aan kinderen

Doel 2: Het bevorderen van de persoonlijke competentie

Doel 3: Het bevorderen van de sociale competentie

Doel 4: De socialisatie van kinderen door overdracht van algemeen aanvaarde waarden en normen

Groeipad

gro-up is actief op het gehele groeipad van een kind (van zes maanden voor de geboorte tot aan zelfstandigheid).

Het groeipad van elk kind bestaat uit zes groeistappen, te beginnen bij zes maanden voor de geboorte.

Groeistappen

- -6m tot 2 jaar (baby-dreumes)
- 2 tot 6 jaar (peuter-kleuter)
- 6 tot 10 jaar (schoolkind)
- 10 tot 14 jaar ((pré-)puber)
- 14 tot 20 jaar (adolescent)
- 20 tot zelfstandigheid ((jong-)volwassene)

We beschrijven in dit pedagogisch deelbeleid eerst de ontwikkeling van een kind binnen de groeistap. Daarna volgt een uitwerking van de vier pedagogische doelen vanuit de Wet Kinderopvang.

Groeistap 2 (peuter-kleuter): 2 tot 6 jaar

Peuters en kleuters ontwikkelen en leren door te spelen, te kijken, na te bootsen en te proberen, steeds weer opnieuw. In hun spel oefenen zij taal, samen spelen, flexibel zijn, doorzetten en uiteindelijk ook doelen stellen. Ze nemen waar met hun hele lijf, zijn nieuwsgierig en verwonderen zich continu. Ze leren over zichzelf en de ander. En worden daarbij steeds zelfstandiger. Ook leren ze dat ze zelf keuzes mogen en kunnen maken. Daarmee prikkelen ze alle ontwikkelingsgebieden. Spelenderwijs doen zij vaardigheden op die hen ondersteunen wanneer zij de overgang naar school maken.

Peuters

De **woordenschat** van peuters wordt groter en hun grammatica verbetert. Herinneringen, fantasie en werkelijkheid lopen bij peuters door elkaar; het zogenaamde **magisch denken**. Dit kan er ook voor zorgen dat zij angstig worden of juist gevaren

niet zien door het hebben van niet realistische gedachten. Ook neemt de behoefte aan **autonomie**, het 'zelf doen', toe. Peuters worden steeds zelfredzamer; zelf aankleden, boterham smeren.

Kleuters

De **wereld** van kleuters wordt steeds **groter**. Zo dient de basisschool zich aan met nieuwe ervaringen en oudere kinderen. Kleuters stellen veel **waarom- en hoe-vragen** om de wereld te begrijpen. Ook doen ze moeite om bij de groep te horen, door het gedrag van de andere kleuters na te doen tijdens het spelen. Ze leren rekening te houden met gevoelens en wensen van anderen tijdens **samenspel**. De sociale vaardigheden ontwikkelen zich en de eerste vriendschappen ontstaan. Ook de cognitieve vaardigheden op het gebied van taal en cijfers zijn in ontwikkeling. De **schoolrijpheid** dient zich aan.

Ontwikkelingstaken

- > Representatieve vaardigheid (bv. 'alsof-spel', probleemoplossend spel)
- > Taalontwikkeling (spraak- en taalvaardigheid)
- > Zelfsturing (bv. leren beheersen van emoties en gedrag, situaties leren inschatten)
- > Autonomie, zelfstandigheid en zelfredzaamheid (bv. zelf keuzes maken en beslissingen nemen)
- > Socialisatie (bv. constructieve omgang met leeftijdsgenootjes, vriendschappen sluiten)
- > Ontdeken en omgaan met jezelf (seksierol-identificatie)
- > Cognitieve, schoolse en digitale vaardigheden
- > Morele ontwikkeling (bv. gezinsnormen eigen maken, houden aan regels)
- > Ontwikkeling geweten/ schaamtegevoelens

Onze rol

- > We zijn sensitief voor het cognitief niveau (praten, informatie en uitleg geven, ontwikkeling stimuleren)
- > We hebben respect voor autonomie (loslaten, vertrouwen geven, ruimte voor eigen inbreng, mening, keuzes, erkennen van gevoelens)
- > We reageren betrokken op initiatieven van kinderen
- > We bevorderen zelfsturing (impulscontrole, emotieregulatie)
- > We geven gelegenheid voor en moedigen sociaal gedrag aan (samen spelen, iemand uitnodigen, helpen)
- > We hebben aandacht voor en gaan respectvol om met verschillen (bv. in etniciteit, gender, voorkeuren)
- > We bespreken, leggen uit en stellen regels, rituelen, omgangsvormen en grenzen
- > We bieden ruimte voor de ontwikkeling van zelfstandigheid en zelfredzaamheid
- > We leven normen, waarden en omgangsvormen voor
- > We bieden tijd en ruimte voor individuele aandacht.
- > We bieden kinderen een rijke speel-leeromgeving
- > We gaan met de kinderen op onderzoek in de echte wereld

Hoe werken wij op onze locaties aan de pedagogische doelen binnen groeistap 2?

Doel 1: Het in een veilige en gezonde omgeving bieden van emotionele veiligheid aan kinderen

Wij gaan op een sensitieve en responsieve manier met peuters en kleuters om. We tonen respect voor de autonomie van peuters en kleuters. En stellen grenzen aan en bieden structuur voor het gedrag van peuters en kleuters, zodat zij zich emotioneel veilig en geborgen kunnen voelen.

- Om de overgang van thuis naar de peuteropvang zo soepel mogelijk te laten verlopen, geven wij kinderen de ruimte om te wennen. Wenaafspraken worden aangepast aan de behoefte van het kind, in samenwerking met de ouders.
- We spreken de ouders van de peuters en kleuters dagelijks en nemen hen mee in de ervaringen van hun kind op de groep. De ervaringen tussen ouder en kind thuis zijn hierin ook regelmatig onderwerp van gesprek.
- Wij maken bij het wennen gebruik van de informatie, bijvoorbeeld uit het kindvolgsysteem, van de groep waar het kind voorheen heeft gezeten.
- Wij laten peuters en kleuters elkaar helpen bij het wenproces.
- Wij bouwen stap voor stap een band op met het kind.
- Wij zorgen voor voldoende tijd en ruimte voor individuele aandacht.
- Wij zorgen voor een gevoel van veiligheid en geborgenheid.
- Wij bieden ondersteuning bij de behoefte om de wereld te leren kennen. Dit doen we onder andere door ruimte voor vrij en begeleid spel. Waarin we levensecht materiaal gebruiken. En door het begeleiden van interacties tussen kinderen.
- Wij laten op een positieve manier merken dat wij betrokken zijn bij wat de peuter doet of ervaart. Dit doen wij door interesse te tonen, aan te moedigen, te troosten of complimenten te geven.
- Je doet wat je zegt en je zegt wat je doet. Dit draagt bij aan een gevoel van emotionele veiligheid.
- Wij zetten verbale- en non-verbale communicatie in.
- We praten veel op een plezierige toon met de kinderen. Zowel bij routines als in spel. Ook non-verbaal en passend bij de leeftijdsgroep.
- We praten met de kinderen en niet tegen de kinderen.
- We passen lichaamshouding aan (op ooghoogte praten, door de knieën gaan bij speelsituaties).
- Wij luisteren naar peuters en kleuters en reageren op hun woorden en lichaamstaal.
- We erkennen gevoelens en geven ruimte om te kijken naar mogelijkheden of oplossingen. Dat kan goed door letterlijk te vragen: 'Voel je je zo verdrietig?'. Elk kind vraagt om een andere aanpak.
- Wij nemen angsten serieus, door goed te luisteren, erover te praten en uit te leggen.
- We kondigen overgangsmomenten aan door te benoemen wat er gaat gebeuren.
- Wachtperiodes bij overgangsmomenten zijn kort (minder dan 3 minuten) en hebben bij voorkeur een waardevolle invulling.
- Wij zijn ons bewust van onze belangrijke rol om nabij jonge kinderen te zijn. Dit doen we onder andere door bij hen op de grond te zitten.
- Wij ondersteunen peuters en kleuters bij het afscheid nemen en het begroeten. We kijken goed wat het kind nodig heeft en hoe wij het kind het beste kunnen ondersteunen. Voor de een is dat een uitgebreid ritueel, voor de ander een knuffel als steun of afleiding. We kiezen voor een rustige benadering bij binnenkomst en geven het gevoel 'Fijn dat je er weer bent!'
- Huilen is een signaal dat er iets aan de hand is. Wij reageren altijd. Dit doen we in de vorm van troost, een luisterend oor of een andere actie.
- Wij zorgen voor structuur en voorspelbaarheid tijdens de verzorgingsmomenten.
- Wij respecteren de autonomie (behoefte, voorkeuren, temperament) van de peuter bij de uitvoering van het dagprogramma, de activiteiten, het spelaanbod en de dagelijkse routines.
- We geven peuters en kleuters zoveel mogelijk inbreng in verschillende situaties (verschonen, eten, spelen). Ze mogen regelmatig kiezen.
- We leren kinderen 'nee' te zeggen en dus zo hun grenzen aan te geven. En we leren peuters en kleuters elkaars grenzen te accepteren.

Lees verder...

- Wij hebben een geordend dagritme, bestaande uit grote en kleine groepsmomenten, vrij spel en georganiseerd spel, binnen en buiten.
- Wij storen de kinderen niet onnodig in hun spel.
- De inrichting van de speelplekken is zodanig dat de kinderen zelf speelgoed kunnen uitzoeken, pakken en weer opruimen.
- Wij ondersteunen bij conflicten vanuit een bemiddelende rol.
- Wij geven betekenis aan het gedrag van de kinderen, en geven zoveel mogelijk woorden aan het gedrag.
- We focussen op positief gedrag. Wij zijn in staat negatief gedrag te negeren.
- We ondersteunen kinderen bij de overgang naar de basisschool en de buitenschoolse opvang (bezoeken, wenafspraken, moment van overgang, overdragen observaties).

Doel 2: Het bevorderen van de persoonlijke competentie

Peuters en kleuters worden spelenderwijs uitgedaagd in de ontwikkeling van hun motorische vaardigheden, cognitieve vaardigheden, taalvaardigheden en creatieve vaardigheden. Zodat wij hen de gelegenheid geven steeds zelfstandiger te functioneren in een veranderende omgeving.

- Wij zijn geduldig en geven peuters en kleuters de tijd om te reageren. Wij doen moeite om te begrijpen wat een kind bedoelt als het dit nog niet zo goed duidelijk kan maken.
- Wij nodigen peuters en kleuters uit te communiceren met taal, geluiden, bewegingen en hun gezichtsuitdrukking.
- Wij koesteren het spel van kinderen, we observeren, begeleiden en verrijken.
- Het spel wordt gerespecteerd en alleen verstoord als we daarvoor een bewuste keuze hebben gemaakt (bijvoorbeeld om het spel te verrijken, of omdat een kind zichzelf of een ander kind pijn kan doen).
- Wij bieden kinderen een mooie balans tussen uitdaging en herhaling. Herhaling biedt oefening, verfijning van vaardigheden, rust en het gevoel van: "ik kan het". Uitdaging geeft peuters en kleuters de kans steeds een stapje verder te komen. Voor een goede ontwikkeling van de executieve functies en zelfregulatie is van belang dat peuters en kleuters worden uitgedaagd in hun spel.
- Wij bieden peuters en kleuters mogelijkheden om intellectuele vaardigheden te ontwikkelen, zoals ontluikend rekenen (bijvoorbeeld ordenen, de telrij), onthouden en redeneren.

- Wij bieden een taalrijke omgeving. Praten met peuters en kleuters betekent ook het inwijden van een kind in de wereld van woorden, zinnen en alle mogelijkheden die de taal biedt. Wij leggen geen druk op de peuter bij het stimuleren van de taalontwikkeling.
- We ondersteunen de taalontwikkeling met prentenboeken, foto's, vertelplaten, gebaren en voorwerpen. Er worden liedjes gezongen, rijmpjes opgezegd en we doen taalspelletjes.
- Wij bieden voor alle ontwikkelingsgebieden spelmaterialen aan. Wij doen dit op een geordende manier.
- Wij richten de ruimtes zodanig in dat peuters en kleuters verschillende soorten activiteiten kunnen doen zonder elkaar te storen. Er kan individueel, in kleine groepjes en met de hele groep gespeeld worden. Er zijn hoeken voor verschillende activiteiten.
- Er wordt met thema's gewerkt.
- Bij het inrichten van de groepsruimte houden we rekening met de verschillen in ontwikkelingsfase, de verschillen in ontwikkelingsniveau en de verschillen tussen jongens en meisjes.
- Er zijn levensechte en kosteloze materialen aanwezig waar peuters en kleuters naar hartenlust mee kunnen spelen (rollenspel, fantasiespel).
- Het opbergen/opruimen van het spelmateriaal is voor de peuters en kleuters inzichtelijk. Door middel van foto's/plaatjes is het voor hen duidelijk wat er in de bakken zit. Zo kunnen zij zelf een keuze maken waar zij mee willen spelen.

Lees verder...

- We maken ruimte voor nieuwe, leuke, spontane situaties die kansen bieden voor een gesprek en leermomenten.
- Peuters en kleuters spelen dagelijks buiten. Waar zij de natuur en de seizoenen kunnen ervaren en nieuwe spelaanleidingen tegenkomen.
- Door met peuters en kleuters op onderzoek uit te gaan in de echte wereld of de echte wereld binnen te halen, stimuleren wij hun onderzoekende houding. Ook krijgen de peuters en kleuters op deze manier de gelegenheid om beelden uit het echte leven op te slaan waar weer verder op gebouwd kan worden.

Doel 3: Het bevorderen van de sociale competentie

Peuters en kleuters worden begeleid in hun interacties. Waarbij we hen spelenderwijs sociale kennis en vaardigheden bijbrengen, zodat wij hen in staat stellen steeds zelfstandiger relaties met anderen op te bouwen en te onderhouden.

- Wij zorgen voor een prettige sfeer op de groep. Wij helpen peuters en kleuters om zich veilig te voelen bij elkaar en om positieve relaties op te bouwen. Dit doen wij door positieve aandacht voor alle kinderen te hebben.
- Door rituelen, regels, vieringen en samenspel ontstaat een gevoel van gezamenlijkheid. Zo dragen wij zorg voor een groepsgevoel.
- We creëren bewust momenten waarop kinderen elkaar ontmoeten in hun spel.
- Binnen de interactie staat het initiatief van het kind centraal. Wij reageren betrokken op deze initiatieven van kinderen.
- Wij noemen de kinderen bij hun voornaam en leren hen spelenderwijs oog te hebben voor elkaar. Zo krijgen zij de kans om sociale rollen uit de spelen, eigen mogelijkheden te ontdekken en emoties te doorleven.
- Wij stimuleren en ondersteunen de interacties tussen kinderen onderling. Wij benoemen de onderlinge betrokkenheid tussen kinderen en weten deze te vergroten door hen spelenderwijs te leren oog te hebben voor elkaar. Bijvoorbeeld; 'Zie je dat Pieter daarom moet lachen?'.
- We benutten emotionele (spannende, verdrietige of blijde) momenten om kinderen te leren emoties te delen en deze te verwoorden. Kinderen leren elkaars emoties kennen en herkennen.

- We geven uitleg en leven de belangrijkste omgangsregels voor. We helpen zo de kinderen steeds meer vaardigheden te ontwikkelen om aan de groep te kunnen deelnemen.
- Wij ondersteunen peuters en kleuters bij het voorkomen en oplossen van conflicten ('jullie willen allebei alleen met deze auto spelen, weten jullie hoe we dit kunnen oplossen?'). Hierbij gaan we uit van de competentie van het kind en de eigen ervaringen die kinderen nodig hebben om hun sociale competentie te ontwikkelen. Wij nemen daarin de rol van bemiddelaar in. Hierbij hanteren we de drie O's: Oog voor de ander, Oplossingen bedenken en Opnieuw vrienden worden.

Doel 4: De socialisatie van kinderen door overdracht van algemeen aanvaarde waarden en normen

We stimuleren peuters en kleuters om op een open manier kennis te maken met de algemeen aanvaarde waarden en normen in de samenleving, met het oog op een respectvolle omgang met anderen en een actieve participatie in de maatschappij.

Waarden zijn abstracte voorstellingen van wat mensen in een samenleving of groepering als goed of juist beschouwen (bijvoorbeeld respect hebben voor kinderen). Normen zijn de verwachtingen ten aanzien van gedrag die voortvloeien uit de waarden. Een norm is een concrete richtlijn voor gedrag (bijvoorbeeld wij luisteren naar kinderen). Al in de groep begint de overdracht van waarden en normen.

- Door kinderen te laten zien hoe we met elkaar omgaan, leren kinderen. De waarden en normen die we hanteren 'leven we dus voor' (voorbeeldfunctie).
- Wij gaan op een prettige en respectvolle manier met elkaar om. Wij luisteren naar elkaar en houden rekening met elkaar.
- Wij respecteren de eigenheid en gevoelens van ieder kind. Wij helpen hen in het omgaan met gevoelens en emoties, onder andere door deze te benoemen. Gevoelens als teleurstelling, boosheid en verdriet worden nog door elkaar gehaald.
- Wij hebben kennis van de morele ontwikkeling. In deze fase kunnen kinderen nog niet altijd goed bedenken waarom iets goed of fout is. Wij geven

een bij de ontwikkelingsfase passende uitleg over waarom iets wel of niet kan.

- Wij hebben respect voor de omgeving en de natuur.
- We zijn in staat negatief gedrag van een kind te duiden en hier adequaat mee om te gaan (negeren, laten zien hoe het anders kan (positief gedrag), afleiden).
- Wij helpen peuters en kleuters bij het ontdekken van, en leren omgaan met grenzen.
- Wij zien het als een uitdaging om binnen de groep ruimte te geven aan de verschillende persoonlijkheden. Peuters en kleuters maken kennis met een variatie aan grote en kleine mensen. Zij ervaren dat er verschillen en overeenkomsten zijn. We laten hen zien hoe mooi het is dat we allemaal verschillend zijn. Dat is juist heel waardevol én geeft kleur aan de groep.
- We hebben respect voor elkaar en helpen elkaar. We vinden het belangrijk dat we goede omgangsvormen hanteren. Ook 'dank je wel' zeggen en groeten bij binnenkomst horen erbij.
- Wij praten in het bijzijn van de kinderen met de kinderen en niet over de kinderen.
- Wij ronden een communicatiemoment met het kind goed af.

